

Avler for bedre **liv** www.geno.no

geno

EN FREMTIDSRETTET
BONDE BENYTTET
SEMIN

Tilslutningen til semin er i dag på 86 prosent, målet er 90 prosent! Bruken av semin er med å kvalitetssikre at besetningene til enhver tid er av den beste avlsmessige kvalitet.

ET FRAMTIDSRETTET VALG

Mange fjøs bygges om, eller det bygges nytt, med tanke på en framtidrettet produksjon. I mange fjøs settes det også inn mjølkerobot. Da er det viktig at kumaterialet er av beste kvalitet. Dette er mulig gjennom bruk av semin. Det ligger mange års avlsarbeid bak der NRF-kua er i dag. Et velorganisert avlsopplegg der medlemmene har hatt god oppslutning om de tiltak som har vært gjennomført, har vært viktig. Ikke har minst har en god oppslutning til Kukontrollen gitt oss mulighet til å drive et effektivt avlsarbeid på alle egenskaper i avlsmålet.

Får å få best mulig kvalitet på dyra i besetningen, er semin løsningen. Da har man alltid tilgang på de beste oksene og kan lage optimale kombinasjoner for hver ku ved hjelp av Geno avlsplan. Dermed brukes flere forskjellige okser i besetningen. Ved bruk av gårdsokse satser man alt på ett kort og mister også muligheten til å lage optimale kombinasjoner. Velger man å bruke gårdsokse, finnes det ingen informasjon om egenskaper og man risikerer å benytte en okse med kritisk dårlige egenskaper på veldig mange dyr.

ET ØKONOMISK VALG

Å beregne tapet ved bruk av gårdsokse er krevende. Tapet vil variere med hvilken kvalitet det er på oxen som benyttes. En gårdsokse vil i gjennomsnitt være 15 avlsverdipoeng dårligere enn en eliteokse i samlet avlsverdi. Beregninger gjort tidligere viser at man taper om lag kr 1250,- per paring med gårdsokse. I Kukontrollen utgjør kostnadene til semin 3,2 prosent av de totale kostnadene i mjølkeproduksjonen.

EGENSKAP		60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160
Mjøl*	112						■	■				
Kg protein	108						■	■				
Kg mjølk	107						■	■				
Kg fett	116						■	■				
Proteinprosent	99											
Fettprosent	113						■	■				
Kjøtt*	106						■	■				
Slaktevekt	115						■	■				
Slakteklasse	96						■					
Fett	80						■	■				
Utmjølking												
Haastighet	112						■	■				
Lekkasje	96						■					
Lynne*	123						■	■				
Fruktbarhet dotre*	117						■	■				
Antall omløp, kviger	109						■	■				
Antall omløp, kyr	105						■	■				
Ant, dg, kalving – 1.ins.	124						■	■				
Jurhelse*	105						■	■				
Klinisk mastitt	105						■	■				
Celltall	104						■	■				
Andre sjukdommer*	95						■					
Kalvingsvansker												
Får til kalv*	113						■	■				
Får til ku*	111						■	■				
Dødfødsler												
Får til kalv	86						■	■				
Får til ku*	93						■	■				

EGENSKAP		60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160
Bein*	122						■	■				
Hasevinkel	91						■	■				Kroket
Beinstilling	110						■	■				Korrekt
Kodeledd	123						■	■				Stell
Klauvhelse*	105						■	■				God
Korketrekkerklauv	101											Korrekte
Jur og spener*	128						■	■				
Jurdybde	126						■	■				Grunn
Speneplassering framme	99											Liten
Speneplassering bak	90						■	■				Stor
Ekstraspenner	93						■	■				Få
Jurbalanse	98						■	■				Baktungt
Jurfeste framme	121						■	■				Godt
Jurfeste bak, bredde	118						■	■				Bredt
Jurfeste bak, høyde	121						■	■				Høyt
Midtbånd	104						■	■				Godt
Spenelengde	101											Lang
Spenetykkelse	97						■	■				Tykk
Kropp												
Kroppsdybde	94						■	■				Dyp
Krysshøyde	117						■	■				Høy
Kryssretning	99											Hellende
Kalvestørrelse												
Får til kalv	108						■	■				Liten
Får til ku	84						■	■				Liten
Drektighetslengde												
Får til kalv	102											Kort
Får til ku	88						■	■				Kort

* Egenskaper som inngår i avlisverdien

OKSEKATALOGEN: Når du benytter seminokse, har du full kontroll på styrker og svakheter hos den enkelte okse.

ET TRYGGERE VALG

Å ha gårdsokse gående blant kviger eller kyr kan være en risiko da oksen kan se på de som er røktere i fjøset som inntrengere i hans revir. Det er dessverre alt for mange tragiske ulykker med okse blant kyr, som kunne vært unngått. Det er heller ikke uproblematisk å sende oksen i inn i kvigebingen eller kviger inn til oksen. Stor rideaktivitet kan gi skader på bein og kryss.

Bruk av fangfront i kvigebinge gir en vinnvinn situasjon der insemineringen kan foregå på en enkel og trygg måte for alle parter.

ET PLANMESSIG VALG

God forberedelse i forhold til kalving er viktig. Ikke minst må kua avlates på riktig

tidspunkt for at kuas laktasjon skal bli best mulig. Riktig hold på dyra ved kalving er viktig for brunst og drektighet etter kalving. Å vite riktig tidspunkt for kalving er derfor verdifullt. Hvis det er planlagt livdyrsalg vil man oppnå bedre priser på dyr med god avlisverdi. Regelverket i Nortura tilsier ett visst kroebeløp per avlisverdipoeng.

Inseminering i beitesesongen kan være en utfordring. Mange har kvigene ute på beite på sommeren og synes det er vanskelig med inseminering i den perioden. En førhekk med fangfront for fiksering av kviger ved inseminering er en god løsning. Andre har veldig gode erfaringer med å la de aktuelle kvigene gå med kuflokken denne perioden. Planlegg derfor å inseminere flest mulig rett for beiteslipp og rett etter hjemkomst.

ET VANSKELIG VALG

Brunstkontroll er for mange vanskelig. Det kan være flere årsaker til dette, men ofte er tidsfaktoren kritisk. Å observere brunst krever at man bruker tid og at man er planmessig i noteringene av alle hendelser tilknyttet brunst (sliming, blødning og fysiske tegn).

Det finnes hjelpemidler for de som synes tidsfaktoren med brunstkontroll er kritisk eller som synes det er vanskelig å holde oversikt. Aktivitetsmålere er tatt i bruk i mange fjøs og andelen som benytter seg av dette hjelpemidlet øker for hvert år. Her registreres og lagres all aktivitet i kuflokken. Bruker får beskjed om avvikende aktivitet (brunst) via pc eller en annen styringsenhet. Flere melkesystemer har integrerte aktivitetsmålere og mange velger denne løsningen. Etter hvert har også mange valgt å bruke Heatime RuminAct, som er et frittstående system som kan benyttes på både kyr og kviger. Det fungerer utmerket på beite og der kvigene går i egne fjøs med mindre tilsyn. Dette systemet kan også benyttes av de som har bås fjøs.

MÅNEDLIGE BESØK AV
VETERENÆR ER SVÆRT VIKTIG.

Hvis brunst observeres, kua insemineres og kalven uteblir, er det hjelp å få. Ta kontakt med din praktiserende veterinær eller din Tine-rådgiver så vil vedkomne kunne finne ut hva som må gjøres for å få til bedre drektighet på fjøset. Å legge en plan for månedlige besøk av veterinær der drektighetskontroll og eventuelt seksuell helsekontroll utføres, er svært viktig.

ET VALG OM GOD SERVICE

«Jeg orker ikke gå og vente på inseminøren...», tenker mange bønder. En god løsning er at inseminør ringer produsenten for å avtale et ca-tidspunkt, slik at dagen kan planlegges også for andre gjøremål. For noen kan det å inseminere selv være et riktig valg. Dette krever minst 50 førstegangsinseminasjoner årlig og kan gi bonden frihet til å inseminere når vedkomne selv ønsker.

DITT VALG ER FREMTIDSRETTET

Valget om bruk av semin er framtidsrettet, og brunstkontrollen behøver ikke å bli vanskelig ved bruk av de riktige hjelpemidlene og planmessige noteringer. Geno står klar for å hjelpe deg hvis du ønsker å drøfte ulike utfordringer omkring bruk av semin.

Ta kontakt med oss!